

„Kaip supranti sakinį „Kultūra skleidžiasi per kūrybą ir tarnavimą bendruomenei“?“

Justė Urmilevičiūtė, IVbg klasė

Mokytoja Albina Šidlauskienė, Kauno rajono Raudondvario gimnazija

„Didžiosios sielos panašios į viršukalnes.
Jas nusiaubia vėtros ir apsiaučia debesys,
bet greta jų lengviau ir laisviau alsuoti.“
(prancūzų rašytojas Romenas Rolanas)

Kultūra – tai savita žmogaus filosofija, jo dvasinės išraiškos dalis. Nuo seniausiųjų laikų žmonės vienijo bendri tikslai ir siekiai, mintys apie nepasotinamą ir beribių aukštumų siekiančią asmenybę. Kas yra žmogaus gyvenimas? Ar išoriniai faktai, gimimo duomenys, ar tai gija, kuri tiesiasi nuo fakto prie vidinės tiesos, visa susiedama ypatingu dėsningumu – asmenybės valia, aplinkybių lemtimi, vieno ar kito sandūra?

Bendrystė yra neatsiejama nuo žmogaus asmeninio turtingumo: gebėjimas jausti, mylėti, vertinti, įsiklausyti ne tik į save, bet ir į kitus, byloja apie stiprią dvasią, kurioje savitai dera trapumas ir didelis tvirtumas, ambicingumas ir nuolatinis nepasitenkinimas. „Gyvenimas gražus, kai savo vidaus spinduliais jį nušvieti, kai savo vidaus šiluma jį sušildai“ – rašė Salomėja Nėris dienoraštyje 1935 m. rudenį, laukdama didelių savo gyvenimo permainų. Tokios ryškios ir savitos, savo gyvenimo išmintimi besidalijančios asmenybės yra kiekvienos tautos, kiekvienos visuomenės turtas ir gyvavimo pagrindas. Žmogus negali ugdyti savęs ir kontroliuoti minčių, nejausdamas didelės asmenybės atramos, kuri šiandieninėje visuomenėje yra esminis prioritetas. Lietuvių lyrikos gelmės, savito, iš liaudies kūrybos paveldėto lyrizmo branduolio Nėries kūryboje ryški pastanga ieškoti bendrų žmoniškumo versmių, išsiugdyti visuomeniškumo jungtį, per kurią skleidžiasi žmogaus pasaulėžiūra ir estetinis pasaulio suvokimas. Jau jaunystėje išryškėjo poetės tarnavimo bendruomenei motyvas – noras vesti paskui save kitus: „Dieve! Duok man pajėgų kilti į spindinčiai baltas kalnų viršūnes ir kitus su savim vesti“, trokštant „kentėti ir numirti už visą pasaulį“. Taigi, Salomėjos Nėries kūrimo tradicija dabartinėje visuomenėje tebėra gyva – ji plečia žmogaus kultūrinę savivoką, skatina kūrybiškumą ir išlaisvina melancholiškame horizonte besislepiančią žmogaus sielą.

Kitaip nei lyrizmo pradininkės Salomėjos Nėries literatūros metraščiuose – kūryba skleidžiasi per tarnystę visuomenei – modernizmo epochos atstovas ir poetas V. Mykolaitis - Putinas - kultūros skleidimąsi interpretavo kūryboje. Šio XX a. lietuvių rašytojo pasaulėžiūrą geriausiai atskleidžia psichologinis, intelektualinis ir modernistinis romanas „Altorių šešėly“. Protagonistas ir klierikas, o vėliau kunigas Liudas Vasaris – tai asmenybė, kuri kasdieniniame gyvenime balansuoja tarp kunigiškų pareigų Kalnynų parapijoje, noro sekti autoriteto Maironio pėdomis ir realizuoti save kūryboje. Šiam jaunuoliui kūryba – tai saviraiškos forma, dvasinio susikaupimo taškas, padedantis spręsti vis dažniau apsiareiškiančias savęs pažinimo problemas. Dėl įskiepyto paklusnumo aplinkos primetamiems mąstymo ir elgesio modeliams, žmogus vis labiau tolsta ir siekia visapusiško išsilaisvinimo ir atsakymo į klausimą – kaip tapti asmenybe. Todėl aštri visuomenės kritika, preciziškos bažnyčios nuostatos ir vidinis susikaustymas skatina šį žmogų dėlioti mintis ant nieko neslepiančio balto popieriaus lapo ir pradėti savo, kaip poeto, kelią.

Taigi, aš manau, kad kūryba ir bendrystė yra neatsiejama kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis, kuri skatina pasaulietiškosios kultūros vystymąsi.